

4 ASO Periode 2

Handelingen en brieven

Geloven niet vanzelfsprekend

1. Doelstellingen

1. De leerlingen geven voorbeelden van hoe het evangelie en de wereld met elkaar op gespannen voet kunnen staan.
2. De leerlingen verwoorden waarom geloven veel vragen oproept in de huidige maatschappij.
3. De leerlingen verklaren vanuit het boek Handelingen hoe de evangelieverkondiging leidt tot spanningen en confrontaties.
4. De leerlingen beschrijven hoe de apostelen en de eerste christenen dapper, vrijmoedig en wijs reageerden op vijandigheid.
5. De leerlingen vertellen over meningsverschillen tussen christenen in hun eigen omgeving en hoe hiermee omgegaan wordt.
6. De leerlingen geven weer hoe de eerste christenen als gemeente met elkaar leefden en met onderlinge verschillen en verdeeldheid omgingen.
7. De leerlingen leggen uit hoe christenen kunnen omgaan met verscheidenheid en eenheid binnen één gemeenschap.
8. De leerlingen vertellen hoe de apostelen en de eerste gemeente contact hielden via brieven.
9. De leerlingen leggen uit dat sommige brieven geschreven zijn naar aanleiding van bepaalde problemen in bepaalde gemeenten.
10. De leerlingen geven voorbeelden van verbindingen tussen het boek Handelingen en de Brieven van Paulus.
11. De leerlingen illustreren vanuit de brieven van Paulus enkele begrippen die in de Reformatie een grote rol hebben gespeeld: geloof en genade, wet en vrijheid.
12. De leerlingen waarderen enkele bekende passages uit de brieven.
13. De leerlingen benoemen verschillende aspecten van het nieuwe leven van een christen in de dagelijkse realiteit

2. Schema:

4 ASO periode 2 Handelingen en brieven Geloven niet vanzelfsprekend			
Leefwereld	Bijbel	Thema	Attitude
Geloven vandaag niet vanzelfsprekend Mijn plaats in de gemeente Leven als christen in de dagelijkse praktijk	Handelingen van de apostelen Brieven van Paulus	Spanning evangelie en wereld Hoe omgaan met vijandigheid en kritiek? Hoe omgaan met verschillen onder christenen? Kerk-zijn met elkaar Het nieuwe leven van een christen: geloof en genade, vrijheid, liefde, vruchten van de Geest	Bereidheid actief mee te denken over: - vijandige en kritische reacties op het geloof - onze plaats in de gemeente, - omgaan met andere christenen - dagelijks christenleven: genade en geloof, wet en vrijheid, liefde

3. Invulling**Algemeen doel voor deze periode:**

Het boek Handelingen is aan bod geweest in periode 1 van 3ASO vanuit het historisch perspectief: het begin van de kerkgeschiedenis en de spanning tussen Joden en 'heidenen'. In deze periode komt het boek op een andere manier binnen, namelijk als een bijbelboek met een eigen boodschap. Deze ontsluiten wij met de leerlingen door de vraag te stellen: "Wat gebeurt er met de mensen als ze met het evangelie in aanraking komen?" Geloven blijkt helemaal niet vanzelfsprekend te zijn. Ditzelfde thema komt ook aan het licht als we vanuit Handelingen naar de Brieven van Paulus gaan.

Het overkoepelende thema is dus 'Geloven niet vanzelfsprekend'. Welke zaken komen aan bod als je als gelovige wilt leven? Welk verschil maakt het als je christen bent? We wijzen er nog op dat andere thema's uit de brieven (meer pastorale en persoonlijke) aan bod komen in periode 4. Wat de bijbelgedeelten betreft die vermeld worden: het is niet de bedoeling deze allemaal in extenso te behandelen. Ze dienen om u en de leerling op weg te helpen. Zeker in week 1 en 2 zijn ze illustratief en niet een studiedoel op zich.

Week 1: Met het evangelie de wereld in

DS 1-4

We beginnen met een situering van het thema dat straks in Handelingen en de Brieven aan bod komt: geloven niet vanzelfsprekend. We doen dit vanuit de leefwereld van de leerling die zelf ook wel ervaart dat dat zo is. Het gesprek hierover is niet bedoeld om de leerling een bepaalde visie hierop aan te leren, maar om hem te laten vertellen hoe hij dat beleeft, ervaart. Van hieruit wordt de brug gemaakt naar het boek Handelingen. Het evangelie treedt een wereld binnen waarin de Bijbel en het geloof in de God van de Bijbel grotendeels onbekend zijn. In die God geloven roept veel vragen op en wisselende reacties. De leerkracht kan aansluitend op de wijze waarop de leerlingen reageren een keuze maken uit enkele karakteristieke verhalen uit het boek Handelingen, waarin het evangelie de wereld ingaat en mensen reageren. Hieronder een aantal teksten die hierbij dienstig kunnen zijn. We brengen een aantal verhalen voor het voetlicht waarin de apostel Paulus een grote rol speelt, die hiervoor geroepen is. De leerkracht dient een keuze te maken.

Dat het geloof niet vanzelfsprekend is komt op veel verschillende manieren aan bod in het boek Handelingen. Zo botst het op een *teveel aan geloof* (Lystra), waar de inwoners iemand die iets bijzonders doet meteen als een god beginnen te vereren en niet bereid zijn om hun bijgelovigheid te laten corrigeren door de boodschap van Paulus en Barnabas. (Hand 14:1-20: Paulus en Barnabas in Ikonium en Lystra). Het evangelie roept hevige reacties op bij Joden en Grieken, groot enthousiasme bij de enen en felle weerstand of vijandschap bij de anderen; ze worden eerst als (half)goden vereerd en daarna gestenigd. Ook botst het op een wereld, waar de loyaliteit aan de staat (de keizer) de troon van God al bezette. De ontmoeting met het evangelie doet deze staat letterlijk en figuurlijk op z'n grondvesten schudden (Hand. 16:19-40: de gevangenebewaarder van Filippi). Zijn bekering is typisch, bijna exemplarisch voor hoe de wereld van een Romein (gezagsgetrouw soldaat, vol plichtsbesef, levend in een "colonia", stad voor gepensioneerde militairen) op de kop wordt gezet door een andere Heer te belijden). De gevangenebewaarder moet heel zijn visie op de wereld en zijn loyaliteiten herzien als hij het evangelie aanvaardt, dat Jezus 'Heer' is. De doop bezegelt deze wisseling van 'regiment'. Ook de ontmoeting (botsing?) met de beschouwende filosofische mens is een voorbeeld van wat er gebeurt als het evangelie van de verrezen Christus de wereld in gaat (Hand. 17:15-34: Paulus op de Akropolis in een poging om het gesprek met de wereld eens filosofisch te proberen en aansluiting te zoeken bij het denken van "heidenen"). Dat tenslotte deze *nieuwe religie* botst met de belangen van de gevestigde godsdienst is ook op vele plaatsen voelbaar (Hand. 19:21-40: Demetrius de zilversmid, de volksreligie/bijgeloof en de opstand in Efeze). Het slot van het boek Handelingen waarin de apostel Paulus in Rome gevangen zit en tegelijk *vrijmoedig* het evangelie verkondigt kan goed dienen als afsluiter.

Bijbel

Een keuze (!) uit:

Hand 14:1-20: Paulus en Barnabas in Ikonium en Lystra

Hand 16-19-40: De gevangenebewaarder van Filippi

Hand. 17: 15-34: Paulus op de Akropolis

Hand. 19:21-40: Demetrius de zilversmid in Efeze

Hand. 28:11-31: Het slot van het boek Handelingen: Paulus in Rome gevangen

Lessuggesties

- visueel materiaal tonen van plaatsen waar Paulus geweest is (bijv. foto's van tempel en amfiteater in Efeze), laten zien of opzoeken waar die plaatsen zich op de kaart bevinden.
- Behandel in grote lijnen de levensloop van de apostel Paulus en laat zien waarom hij uitstekend geplaatst was als apostel in die tijd (grondige studies, talenkennis, opgegroeid in de Diaspora, kennis van Griekse schrijvers...)
- Vergelijk het verhaal van Paulus en Barnabas in Lystra met het verhaal uit Ovidius' metamorfozen (Zeus en Hermes zoeken vermomd als mensen tevergeefs gastvrijheid en worden tenslotte onthaald door Philemon en Baucis). Door dit 'spiegelverhaal' krijgt het bijbelverhaal diepte.. Zie bijv. http://www.beleven.org/verhaal/philemon_en_baucis. en voor de bijbelse parallellen: <http://www.dick.wursten.be/preken/preek13052007.html>
- Vertoon enkele bijpassende episodes uit de DVD Paulus (uit de reeks 'De Bijbel') of uit de 4-delige reeks van Braambos: MET PAULUS OP REIS
- Zie je vandaag gelijkaardige reacties van mensen op het evangelie? Bijv. grote vijandigheid en agressie, verbale agressie (spot, roddel), "filosofische" (relativistische) argumenten, onverschilligheid, tegenstand vanuit bijgeloof en volksreligie...?
- Ken je verhalen van christenen die gedood werden voor hun geloof, ook vandaag?
- Ervaar je soms ook dat het moeilijk is het evangelie over te brengen aan mensen met een totaal andere mentaliteit of cultuur?
- Ken je voorbeelden van "creatieve" oplossingen die zendelingen/evangelisten gebruiken om het evangelie in een heel andere cultuur uit te leggen (bijv. in de jungle of bij Aborigines: zie het boek van Bruce Olson, *Voor dit kruis zal ik je doden*)? En in ons land vandaag (internet, de Bijbel in sms-taal, manga-Bijbel...)?
- Werk één van de ontmoetingen van Paulus uit in de vorm van een rollenspel
- Laat de leerling het bijbelverhaal navertellen vanuit één van de personen, of vanuit de positie van 'een journalist'
- Bespreek met de leerlingen een enquête over 'het geloof van de Vlaming...' bijv. Vlaming gelooft niet meer in Kerk (2006) (Het Nieuwsblad – ook via smartschool: media-argus) <http://www.nieuwsblad.be/article/detail.aspx?articleid=GEFN6S9I>

Week 2: de kerk leeft

DS 5-7, 10

Vervolgens gaan we in op het leven van de eerste kerken/gemeenten. We kiezen er uitdrukkelijk voor om niet enkel de 'geslaagde' gemeenschap voor het voetlicht te stellen. Ook de interne spanningen die er van meet af aan waren komen aan bod, en hoe hiermee wordt omgegaan. De leerlingen zijn al oud genoeg om te weten dat er in onze kerken vandaag ook meningsverschillen en spanningen kunnen zijn. Hier moeten we dubbelures met 3ASO1 vermijden en ons bij voorkeur richten op nieuw materiaal. De eerste verbinding met de brieven kan gelegd worden, want de nieuwe gemeenschappen bestonden uit groepen mensen die buiten hun geloof soms heel weinig verwantschap met elkaar hadden, hetzij sociaal, hetzij persoonlijk: Joden en heidenen, maar ook rijken en armen, vrijen en slaven, mannen en vrouwen. Hoe dit tot spanningen leidde en tegenstellingen mag hier uitgewerkt worden. Ook de wijze waarop de apostel Paulus daar mee omgaat.

De leerkracht moet een keuze maken uit de verhalen die hiervoor geschikt zijn: Naast aandacht voor Hand. 6:1-6 (wrijvingen rond voedselbedeling en het aanstellen van diakenen) is het aangewezen om de hoofdaandacht te schenken aan de gemeente van Korinthe. Het beeld van 'het ene lichaam en de vele leden' (1Kor. 12: 12-30) is zeer rijk aan betekenis en kan heel goed toegepast worden op de eigen gemeente/kerk en positie daarin. Door dit ene voorbeeld wat dieper uit te werken, zal het ook meer gaan leven. Hoe is de gemeente ontstaan? Hoe was ze samengesteld? Wat voor zaken speelden er? Waardoor werd de verdeeldheid veroorzaakt? Hoe pakt Paulus de problemen aan in zijn brief?

Bijbel

Een keuze (!) uit:

Hand. 6:1-6: wrijvingen rond voedselbedeling

1Kor. 12: 12-30: het ene lichaam en de vele leden

Ef. 2:14-22: over de muur tussen Joden en heidenen die weggebroken is

Gal. 3:28: Jood-Griek, slaaf-vrije, man-vrouw

lessuggesties

- Laat de leerlingen zelf reconstrueren hoe Paulus in Korinthe terecht kwam met behulp van bijbeltekst en landkaart.

- Laat de leerlingen proberen zich een voorstelling te maken van het leven in een stad als Korinthe (hoeveel mensen woonden daar, wat voor handel, nijverheid, welke taal, welke godsdienst?)

- Bespreek de verdeeldheid die in Korinthe is ontstaan, waar die mee samenhangt en hoe Paulus daarop reageert.

- Werk het beeld van het 'het lichaam en de leden' (1Kor. 12: 12-30) op een concrete en voorstelbare manier uit. En betrek het op de leefwereld van de II: is hij lid van een kerk, heeft

hij daar een plaats of functie? Is hij meer oor, of hand of...? Voelt hij zich een gewaardeerd lid? Kan hij ook anderen in dit beeld plaatsen? Wie is oog, oor, hand, voet...?

- Als men naast de gemeente van Korinthe nog andere zaken wil aan de orde stellen: het samenleven van volken (en culturen) in één kerk: Ef. 2:14-22 (over de muur tussen Joden en heidenen die weggebroken is), Gal. 3:28 (Jood-Griek, slaaf-vrije, man-vrouw). Laat de leerling ontdekken hoe revolutionair deze afbraak van scheidingsmuren was in die tijd en dan verder denken over het heden.

Week 3: brieven schrijven

DS 8-10

Na deze concrete kennismaking nemen we de tijd om inleidingsvragen en andere gegevens over de “Brieven” te behandelen. Welke brieven vinden we in het NT, wat was de aanleiding dat ze geschreven werden? Wie heeft ze geschreven? Hoe werden ze verstuurd (zonder “Post”)? Hoe zijn ze in de Bijbel terechtgekomen etc. Vaak was het de enige communicatiemethode van Paulus toen hij in de gevangenis zat... Reik de leerling enkel de dingen aan die hij niet kan weten, maar die nuttig zijn om hem zelf allerlei dingen te laten ontdekken.

Lessuggesties

- lees van enkele brieven de aanhef en de slotgroet en bespreek ze met de lln: Wat zegt dat over Paulus? Bijv. 1Kor. 16:19-24, Gal. 6:11, Ef. 6:21-22, Kol. 4:7-18, 2Thess. 3:17. Hoe zou jij een brief beginnen?
- Met de leerling praten over hoe de communicatie in de oudheid verliep, zonder internet, postbode enz. (of andere “creatieve” methoden zoals postduiven...)
- De “boekenkast” van het Nieuwe Testament in elkaar zetten als dat nog niet gebeurd is.
- Zoekopdracht: hoeveel brieven? van wie?
- stilistisch: Hoe schrijven wij een brief en hoe schrijft Paulus een brief (dicteren...)
- Datering van brieven?
- visueel materiaal: foto tonen van een brief/perkament/papyrus uit die tijd
- brief schrijven namens Paulus aan de eigen gemeente (vergelijk: de fictieve brief van Martin Luther King “van Paulus aan de christenen in Amerika”, 4 November 1956; *follow this [hyperlink](#)*)

Week 4 en 5: leven als nieuwe mensen

DS 11-13

Tenslotte kunnen we nog een aantal thema's uit de brieven naar voren halen die te maken hebben met het leven van een christen, en bij bepaalde brieven laten zien wat er op het spel stond, namelijk geloof en genade, vrijheid en wet, liefde en de vrucht van de Geest.

Het is goed dat de leerling weet dat in de brief aan de Romeinen heel centraal het thema van de rechtvaardiging door het geloof aan bod komt (verbinding met Luther, die in Rom. 3: 21-28 vertaalde met door het geloof *alleen*): hier ligt niet alleen een interessante link met Luther (periode 1), maar het is ook een uitdaging om naar de leefwereld van de leerlingen te vertalen wat "genade" betekent (omgekeerde van verdienste).

In de Galatenbrief vinden we dan weer het centrale thema van de vrijheid, en dat christen-zijn niet bestaat uit vele wetjes (dit moet en dat mag niet): ook dit thema moet en kan op het niveau van de leerling uitgewerkt worden, voor wie het begrip vrijheid waarschijnlijk toch vooral met schoolgaan en gehoorzaamheid wordt geassocieerd; vrijheid is voor hem dan: "ik hoef iets niet te doen...". Van groot belang is dat de leerling leert aanvoelen dat "vrij zijn van... en vrij zijn voor..." met elkaar te maken hebben. Het vraagt een hoge mate van volwassenheid (innerlijke motivatie) om vrijheid niet op zelfzuchtige wijze te misbruiken (zie Gal. 5:1-6; 3:10-14; 2:15-16,21).

Voorts zijn er een heel aantal dankbare teksten en thema's die minder "theologisch" zijn, maar meer praktisch. We denken aan het bekende "hooglied van de liefde" (1Kor. 13): velen kennen de tekst wel, maar zijn ze er ooit dieper op ingegaan? Wat betekent dat bijv. concreet voor het dagelijks omgaan met huis- en klasgenoten? De "vrucht van de Geest" (Galaten 5:13-26) is ook geschikt om naast het gewone dagelijks leven te leggen.

Van de leerkracht wordt verwacht dat hij deze bijbelse onderwerpen goed kadert, inleidt, aanbrengt en activerende werkvormen zoekt en erover waakt dat het concreet blijft. Als de Bijbel zelf gelezen wordt, is het essentieel dat de leerlingen zelf met de teksten aan de slag gaat en de relevantie van de thema's ontdekken voor toen en nu. Creatieve bijbelstudie-methodes zijn een voorwaarde. Geef opdrachten, verbreed. En vergeet de vertaalslag niet! Wat voor ons vanzelfsprekend is, is dat voor de leerling meestal helemaal niet.

Bijbel

Een keuze (!) uit:

Rom. 3: 21-28: rechtvaardiging door het geloof, genade

Gal. 5:1-6; 3:10-14; 2:15-16,21: vrijheid van de wet en vrijheid voor... (zie voor vrijheid ook eventueel: Kol. 2:16-17, 20-22; 1Kor. 6:12, 10:23; 2Kor. 3:17; Gal. 5:13; Rom. 6:15-23)

1Kor. 13:1-13: het hooglied van de liefde

Gal. 5:13-26: de vruchten van de Geest

Lessuggesties

rond “geloof en genade”:

- Lees het verhaal van de witte linten en vraag hoe de lln dit verbinden met genade. [Info 1]
- Luister naar het lied “Amazing Grace” en bespreek het samen. Hier wordt ook verwezen naar de film Amazing Grace waar u eventueel een gedeelte uit kunt laten zien. [Info 2]
- Wat doen mensen zoal ‘om de hemel te verdienen’? Zoek naar voorbeelden uit diverse religies. Waarom bieden bijna alle religies wel een of ander systeem aan waardoor je in de hemel kunt komen (of het nirwana, paradijs).
- het begrip genade (onverdiende gunst) uitdiepen door met de ll voorbeelden te zoeken uit het dagelijkse leven: je hebt iets mispeuterd, maar krijgt geen straf (Hoe kan dat? hoe voelt dat?). Kun je überhaupt leven als elk kleinste foutje altijd gestraft zou worden?
- Bespreek de plaats van het verschijnsel ‘amnestie’ in onze rechtsorde; of de economische optie ‘kwijtschelding van schulden’.
- bespreek de stelling: “De mens wordt gered door het geloof”. Wat betekent dat eigenlijk “gered worden”: waarvan moet een mens gered worden? En waarin geloof je dan? En hoe werkt dat?
- de lk kan kort verwijzen naar het verhaal van de moordenaar aan het kruis (Lk. 23:40-43), het verhaal van de verloren zoon (Lk. 15:11-32) of de parabel van de arbeiders van het elfde uur (Mt. 20:1-16) als voorbeelden van genade, maar het is niet de bedoeling deze uitgebreid te behandelen, omdat het evangelieverhalen zijn

rond “vrijheid en wet”:

- Verzamel een aantal citaten over vrijheid en bespreek die met de lln. Met een grotere klas kunt u dit via een spel doen namelijk: wie het eens is met het citaat gaat rechts zitten en wie het niet eens is links. Vervolgens met de lln praten waarom ze daar zitten. Na het gesprek krijgen de lln de kans om nog van plaats te veranderen. [Info 3]
- Is vrijheid gemakkelijk te hanteren of wordt ze vaak/altijd misbruikt? Zoek hiervan voorbeelden in het dagelijkse schoolleven, in het verkeer...
- Zoek voorbeelden met de lln: wat mag wel, wat mag niet (in de kerk, in de school, in de samenleving)? Gaat het om uiterlijke regeltjes of een innerlijke instemming (geweten)?
- Ervaar jij het leven als christen als een leven onder honderden regeltjes (heel veel dingen die verboden zijn) of beleef je dit anders? Zie Kol. 2:16-17, 20-22.
- Bespreek enkele uitspraken van Paulus “Alles is geoorloofd, maar niet alles is nuttig” (1Kor. 6:12, 10:23)? “Waar de Geest van de Heer is, is vrijheid” (2Kor. 3:17). Betekent dit dat een christen alles mag doen (Gal 5:13, Rom 6:15-23)?
- Probeer een link te leggen met Luther, die ‘de vrijheid van een christenmens’ hoog in het vaandel had geschreven.

rond “liefde”:

- Bespreek de stelling: “Liefde is het meest misbruikte woord ter wereld” en ga op zoek naar verschillende aspecten (evt. verschillende woorden: filia, agapè)

- Verzamel namen uit de leefwereld van het kind (incl. de school) en lees dan 1Kor. 13 ["de liefde is..."] opnieuw en vul in de plaats van het woord "liefde" die namen in. De lln zullen zeker reageren!
- Kun je mensen tot liefde verplichten? Wat is liefde eigenlijk? Wat betekent het in de praktijk? Wat doe je met mensen (klasgenoten?) die "jou niet liggen", met wie "het niet klikt"?
- Liefhebben veronderstelt niet noodzakelijk dat je iemand sympatiek vindt, het eens bent met alles wat hij doet of zegt... Kan je toch het beste voor hen wensen of zoeken? Kan je hiervoor "kiezen"? Wat betekent in 1Kor. 13:7 "alles hoopt zij, alles gelooft zij, alles verdraagt zij..."? Hoe ver moet de liefde gaan? Heeft ze (gezonde) grenzen?
- de tekst van 1Kor. 13 zo aanbrengen dat het poëtische karakter naar voren komt.
- de tekst van 1Kor. 13 omzetten in 'Liefde is' cartoons.
- Het symbool liefde als vrucht van de Geest is o.a. verwerkt in symbolen. [Info 4]

rond "de vrucht van de Geest":

- Eens rustig de tekst Gal. 5:22-23 lezen en de genoemde begrippen één voor één met de leerling 'proeven'. Wat betekenen die woorden precies? Zoek voorbeelden.
- verzamel de vruchten van de Geest uit Galaten 5 (oplijsten) en maak er een kwartetspel van [Info 5]
- Is dit niet te hoog gegrepen? Is het mogelijk om altijd blij te zijn, vrede te hebben...? Wat betekent het dat er bij gezegd wordt dat de Heilige Geest deze vruchten laat groeien? Eventueel een link leggen naar het beeld van de wijnstok en de ranken (Joh. 15).
- Voorbeelden zoeken van mensen die een 'bovennatuurlijke' (of boven-menselijke) liefde, blijdschap, vrede... betoonden in een bepaalde (onmogelijke) situatie. Bijv. Paulus die bloedend in de gevangenis Gods lof zingt (Hand. 16:25), maar ook uit moderne levensverhalen. Ken je medemensen die je bewondert om hun trouw, hun zelfbeheersing enz.?

4. Didactisch materiaal

visueel materiaal

- Paulus (DVD uit de reeks 'De Bijbel')
- Braambos: vierdelige reeks: MET PAULUS OP REIS:
 - Paulus in het heilige land (afl. 1)
 - Onder de Griekse godenhemel (Afl. 2)
 - Groot is de Artemis van Efeze (Afl. 3)
 - In het centrum van het Romeinse Rijk (Afl. 4)

achtergrond bij Handelingen

J. van Eck, *Paulus en de koningen* (verhalen uit het boek Handelingen gelezen tegen het licht van hun historische achtergrond: de belevingswereld van Romeinen en Grieken)
"Paulus, zijn leven en zijn werken", John Drane, Gideon, 1981 (bevat ook mooie foto's van veel plaatsen waar Paulus geweest is)

Verhalen bij begrippen en thema's:

Baukje Offringa, *De gouden sleutel* (Meinema 1991, herdrukt)
idem, *Groeien als een boom* (Meinema 2000, herdrukt)

Info 1: Het verhaal van de witte linten

Langzaam en met moeite komt de boemeltrein door het bergland vooruit. De oude stoomlocomotief steunt en snuift en heeft er blijkbaar moeite mee, de reizigers naar hun vakantieplaatsen te brengen. Overal ziet men vrolijke gezichten. Alleen in een coupé waarin twee heren zitten, schijnt de jongste allesbehalve gelukkig te zijn. Hij moet wel een zware last op zijn hart hebben.

Zijn medepassagier kijkt hem peinzend aan en begint tenslotte over het weer en het mooie landschap te praten, om met zijn treurig kijkende overbuurman in gesprek te komen. En het ijs is sneller gebroken dan hij denkt.

De jonge man, die er zo ernstig uitziet en zo'n ongedurige en onrustige indruk maakt, begint te vertellen, eerst schuw en schokkend, met lange pauzes. Maar dan, als hij merkt dat de ander niet uit nieuwsgierigheid maar uit echte belangstelling verder vraagt en zich echt om hem bekommert, dan komen de woorden uit hem los.

"Ja, ik heb jarenlang in de gevangenis gezeten", zegt hij, "jarenlang. Vanmorgen hebben ze me in vrijheid gesteld. Nu ben ik op weg naar huis. Wat heb ik een schande over mijn familie gebracht. Ze hebben mij al die jaren niet één keer bezocht. Geschreven hebben ze ook maar heel zelden. Ik neem het hen niet kwalijk. Ik heb hun liefde verspeeld. Maar misschien hebben ze mij ook niet bezocht, omdat de reis zo duur is. En brieven werden er thuis nooit veel geschreven. Ik hoop toch dat ze mij vergeven hebben, al ziet het er niet naar uit. U kunt zich niet voorstellen hoe ik het leven dat ik geleefd heb, haat en berouw heb van alles!"

Bewogen slaat hij zijn handen voor zijn gezicht.

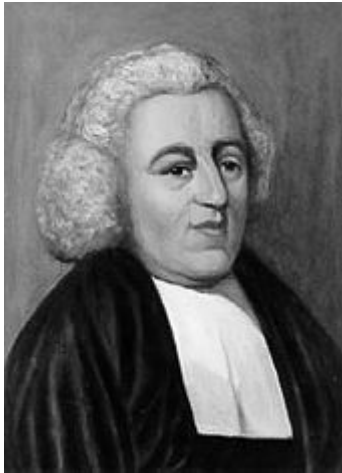
Dan gaat hij verder: "Om het mijn ouders gemakkelijk te maken, heb ik hun een brief geschreven en gevraagd of ze mij een teken willen geven, waaraan ik, als de trein even voorbij de stad onze boerderij voorbij rijdt, direct kan zien, hoe ze over mij denken. Als ze me vergeven hebben, dan zouden ze een wit lint in de grote appelboom aan de spoorlijn hangen. Maar als ze mij niet meer thuis willen hebben, dan zouden ze niets doen. In dat geval blijf ik in de trein zitten en ga ver weg, heel ver weg. Waarhéén weet ik zelf niet."

Hij windt zich zienderogen meer op. En als de trein het stadje nadert, wordt zijn spanning zo ondraaglijk, dat hij eenvoudig niet door het raam kijken kan." Zo meteen komt het bruggetje, dan de spoorbomen, en dan...en dan...". De ander wisselt snel van plaats met hem en belooft op de appelboom te letten. En direct daarop legt hij zijn hand op de arm van de jonge man.

"Daar is hij!" Hij kan slechts fluisteren, want zijn stem laat hem in de steek en de tranen staan hem plotseling in de ogen. "Alles is in orde! De hele boom zit vol met witte linten!"

[bron: <http://thomas.theo.kuleuven.be/pastoraal/vieringen/ritual.php?id=456>]

Info 2: Amazing Grace, how sweet the sound

Amazing Grace is misschien wel de bekendste christelijke hymne. Maar ken jij het verhaal achter dit lied? Dit schitterende lied is geschreven door John Newton, een slavenhandelaar. Hij verdiende zijn brood met het verkopen van duizenden mannen, vrouwen en kinderen die vanuit Afrika werden aangevoerd om als slaaf te worden verkocht. In 1748 vaart John Newton met een schip vol slaven als zijn schip in een hevige storm terecht komt. Het schip dreigt te zinken. Terwijl de storm woedt en het schip in al zijn voegen kraakt valt John Newton op zijn knieën. Hij vraagt God om genade. Het schip vergaat niet en hij komt veilig aan in de haven. Het is deze dag dat hij voor het eerst ervaart dat er een God is die naar gebeden luistert. Zelfs als

je dat niet hebt verdient, zoals hij, John Newton. John Newton wordt dominee en hij schrijft verschillende liederen. In 1772 ontstaat het lied 'Amazing Grace'. In het lied wordt veel vanuit zijn leven bezongen. De tekst is verder gebaseerd op 1 Kronieken 17 vers 16 en 17, waar David zich verwondert over Gods keuze voor hem en zijn familie. Vooral de melodie van het lied is wereldbekend, en wordt vooral veel gespeeld op doedelzakken. Zonder dat hij het ooit heeft kunnen weten wordt dit een van de populairste liederen uit de geschiedenis.

- Amazing Grace werd gezongen aan beide zijden van de Amerikaanse Burgeroorlog.
- Amazing Grace werd gezongen tijdens de vrijheidsmarsen van zwarte Amerikanen.
- Amazing Grace werd gezongen tijdens de beroemde 'I have a dream' rede van Martin Luther King.
- Amazing Grace werd gezongen toen Nelson Mandela vrij kwam uit de gevangenis.
- Amazing Grace werd gezongen toen de Berlijnse Muur viel
- Amazing Grace werd wereldwijd gezongen op 11 september 2011.

Genade heeft de kracht om te veranderen. Genade kan ervoor zorgen dat mensen die verkeerd handelden weer op het rechte pad komen. En genade zorgt ervoor dat een man die slaven verhandelt verandert in iemand die vanaf dat moment vecht voor de rechten van deze slaven. Of om met de woorden van Bono te spreken: *'Grace makes beauty out of ugly things'*.

De strijd om de afschaffing van de slavernij werd verfilmd in 'Amazing Grace'.

TEKST:

Amazing grace, how sweet the sound
that saved a wretch like me!
I once was lost, but now I am found,
Was blind, but now I see.

'T was grace that taught my heart to fear,
and grace my fears relieved;
how precious did that grace appear,
the hour I first believed!

Through many dangers, toils and snares,
I have already come;
'twas grace has brought me safe thus far,
and grace will lead me home.

The Lord has promised good to me,
His word my hope secures;
He will my shield and portion be,
as long as life endures.

Yes, when this flesh and heart shall fail,
and mortal life shall cease;
I shall possess, within the veil,
a life of joy and peace.

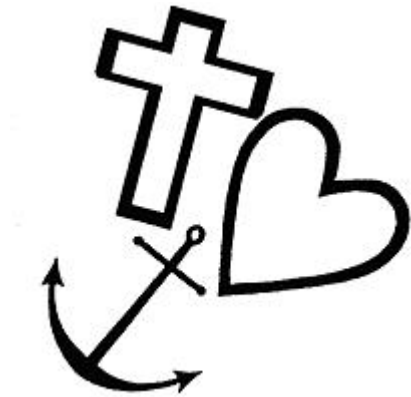
The earth shall soon dissolve like snow,
the sun forbear to shine;
but God, who call'd me here below,
will be forever mine.

Info 3: Citaten over vrijheid

- Vrijheid is een grote discipline. *Karel Appel*
- God dienen is de ware vrijheid. *Augustinus*
- De vrijheid is een luxe die niet iedereen zich kan veroorloven. *Otto von Bismarck*
- De jonge mens dacht dat hij met de blue jeans voor de vrijheid gekozen had. En dat was in het begin ook zo, maar intussen is uit de vrijheid dwang gegroeid, een conformisme als nooit tevoren. *P. Cardin*
- Ik krijg steeds meer de indruk dat men vrijheid met brutaliteit verwisselt. *G. Cervi*
- Liefde is het kind van vrijheid, nooit dat van dominantie. *Erich Fromm*
- In de beperking toont zich eerst de meester, en alleen de wet kan ons vrijheid geven. *Johann Wolfgang von Goethe*
- Men kan in echte vrijheid leven en toch niet ongebonden zijn. *Goethe*
- Ketterij is een ander woord voor vrijheid van gedachte. *Graham Greene*
- Vrijheid van mening vereist dat je er een hebt. *J.G. von Herder*
- Er mag geen vrijheid zijn tot vernietiging van de vrijheid. *Karl Jaspers*
- Er is niets belangrijker in de wereld dan vrijheid. Vrijheid is het waard om opofferingen voor te doen, het is het waard om er je baan voor te verliezen, het is het waard om er voor in de gevangenis te zitten. Ik ben liever een vrije pauper dan een rijke slaaf. Ik zou liever sterven in bittere armoede met mijn overtuigingen, dan leven in weelde zonder zelfrespect. *Martin Luther King*
- Vrijheid is vrijheid voor de ander. *Rosa Luxemburg*
- Vrijheid betekent verantwoordelijkheid. Daarom zien de meeste mensen er tegenop. *George Bernard Shaw*
- Wat betekent vrijheid als het zelfzuchtig gebruik ervan de vrijheid van anderen aantast? *Broeder Roger van Taizé*

Info 4 Christelijke symbolen met liefde

Geloof, hoop en liefde

Dit symbool verwijst naar 1Korinthe 13:13

Zo blijven dan: Geloof, hoop en liefde, deze drie, maar de meeste van deze is de liefde.

Het kruis als teken van geloof.

Het anker als teken van de hoop.

Het hartje als teken van de liefde.

Kun je iets van deze symbolen herkennen in het Chinees?

望 信 愛

Hope

Faith

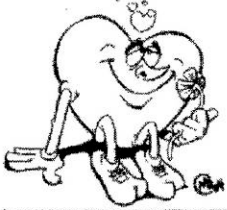
Love

ik geloof
dat ik geloof
in het geloof
maar heb
geen geloof
in een geloof
geloof ik

All
you
need
is
love.

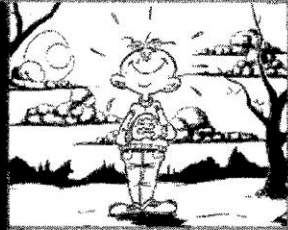
Info 5 Kwartetspel van de vrucht van de Geest

<p>Vreugde</p> <p> A Uit je dak gaan B Vrolijk zingen C Stralend gezicht D Dankbaar zijn </p> <p>• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 • • 'Vrucht van de Geest' •</p>	<p>Vreugde</p> <p> A Uit je dak gaan B Vrolijk zingen C Stralend gezicht D Dankbaar zijn </p> <p>• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 • • 'Vrucht van de Geest' •</p>	<p>Vreugde</p> <p> A Uit je dak gaan B Vrolijk zingen C Stralend gezicht D Dankbaar zijn </p> <p>• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 • • 'Vrucht van de Geest' •</p>	<p>Vreugde</p> <p> A Uit je dak gaan B Vrolijk zingen C Stralend gezicht D Dankbaar zijn </p> <p>• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 • • 'Vrucht van de Geest' •</p>
<p>Geloof</p> <p> A Op God vertrouwen B Zeker weten dat God bestaat C Met God praten D Dingen voor God doen </p> <p>• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 • • 'Vrucht van de Geest' •</p>	<p>Geloof</p> <p> A Op God vertrouwen B Zeker weten dat God bestaat C Met God praten D Dingen voor God doen </p> <p>• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 • • 'Vrucht van de Geest' •</p>	<p>Geloof</p> <p> A Op God vertrouwen B Zeker weten dat God bestaat C Met God praten D Dingen voor God doen </p> <p>• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 • • 'Vrucht van de Geest' •</p>	<p>Geloof</p> <p> A Op God vertrouwen B Zeker weten dat God bestaat C Met God praten D Dingen voor God doen </p> <p>• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 • • 'Vrucht van de Geest' •</p>
<p>Vrede</p> <p> A De andere wang toekeren B Sorry zeggen C Bemiddelen D Ruzie goed maken </p> <p>• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 • • 'Vrucht van de Geest' •</p>	<p>Vrede</p> <p> A De andere wang toekeren B Sorry zeggen C Bemiddelen D Ruzie goed maken </p> <p>• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 • • 'Vrucht van de Geest' •</p>	<p>Vrede</p> <p> A De andere wang toekeren B Sorry zeggen C Bemiddelen D Ruzie goed maken </p> <p>• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 • • 'Vrucht van de Geest' •</p>	<p>Vrede</p> <p> A De andere wang toekeren B Sorry zeggen C Bemiddelen D Ruzie goed maken </p> <p>• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 • • 'Vrucht van de Geest' •</p>

Liefde

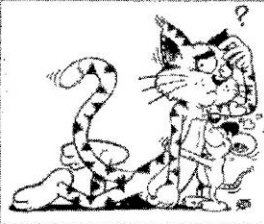
- A** Jezelf liefhebben
B God liefhebben
C De ander liefhebben
D De natuur liefhebben

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Liefde

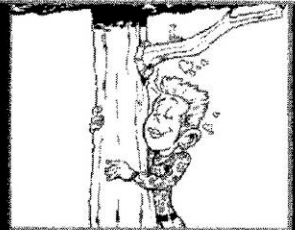
- A** Jezelf liefhebben
B God liefhebben
C De ander liefhebben
D De natuur liefhebben

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Liefde

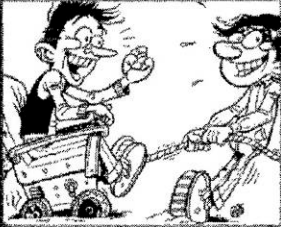
- A** Jezelf liefhebben
B God liefhebben
C De ander liefhebben
D De natuur liefhebben

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Liefde

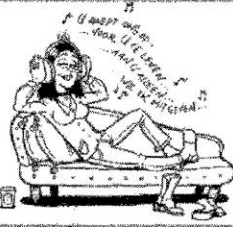
- A** Jezelf liefhebben
B God liefhebben
C De ander liefhebben
D De natuur liefhebben

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Vriendelijkheid

- A** Helpen
B Luisteren
C Complimentjes geven
D Gastvrij zijn

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Vriendelijkheid

- A** Helpen
B Luisteren
C Complimentjes geven
D Gastvrij zijn

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Vriendelijkheid

- A** Helpen
B Luisteren
C Complimentjes geven
D Gastvrij zijn

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Vriendelijkheid

- A** Helpen
B Luisteren
C Complimentjes geven
D Gastvrij zijn

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Zachtmoedigheid

- A** Nederig zijn
B Attent zijn
C Respectvol
D Teer gevoelig zijn

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Zachtmoedigheid

- A** Nederig zijn
B Attent zijn
C Respectvol
D Teer gevoelig zijn

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Zachtmoedigheid

- A** Nederig zijn
B Attent zijn
C Respectvol
D Teer gevoelig zijn

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Zachtmoedigheid

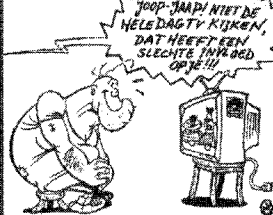
- A** Nederig zijn
B Attent zijn
C Respectvol
D Teer gevoelig zijn

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Zelfbeheersing

- A** Niet alles opeten
B Televisie uitzetten
C Niet slaan, schoppen of schelden
D Geen verkeerde sites bekijken

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Zelfbeheersing

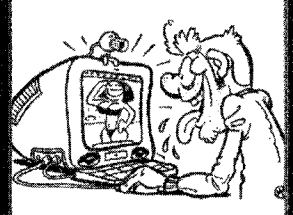
- A** Niet alles opeten
B Televisie uitzetten
C Niet slaan, schoppen of schelden
D Geen verkeerde sites bekijken

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Zelfbeheersing

- A** Niet alles opeten
B Televisie uitzetten
C Niet slaan, schoppen of schelden
D Geen verkeerde sites bekijken

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Zelfbeheersing

- A** Niet alles opeten
B Televisie uitzetten
C Niet slaan, schoppen of schelden
D Geen verkeerde sites bekijken

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Goedheid

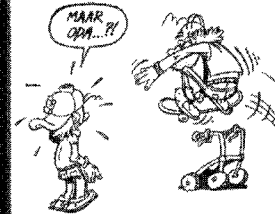
- A** Weggeven
B Delen
C Uitlenen
D Iets voor een ander doen

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Goedheid

- A** Weggeven
B Delen
C Uitlenen
D Iets voor een ander doen

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Goedheid

- A** Weggeven
B Delen
C Uitlenen
D Iets voor een ander doen

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Goedheid

- A** Weggeven
B Delen
C Uitlenen
D Iets voor een ander doen

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Geduld

- A** Niet ongeduldig
B Lang kunnen wachten
C Niet haastig
D Niet wegduwen

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Geduld

- A** Niet ongeduldig
B Lang kunnen wachten
C Niet haastig
D Niet wegduwen

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Geduld

- A** Niet ongeduldig
B Lang kunnen wachten
C Niet haastig
D Niet wegduwen

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •

Geduld

- A** Niet ongeduldig
B Lang kunnen wachten
C Niet haastig
D Niet wegduwen

• Vertel Het Maar • Meinder Buynink, 2006 •
 • 'Vrucht van de Geest' •